

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 12 0 К 005475 19 Квлз 2
Бања Лука, 26.08.2019. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Весне Антонић, као предсједнице вијећа, Обрена Бужанина, Тање Бундало, Мерсиде Бјелобрк и Даворке Делић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против осуђеног Д.Т. због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о захтјеву за заштиту законитости браниоца осуђеног, адвоката М.Д. из Т., изјављеном против правоснажне пресуде Врховног суда Републике Српске број 12 0 К 005475 18 Кж 3 од 17.01.2019. године, у сједници вијећа одржаној дана 26.08.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбија се као неоснован захтјев за заштиту законитости браниоца осуђеног Д.Т., поднијет против правоснажне пресуде Врховног суда Републике Српске број 12 0 К 005475 18 Кж 3 од 17.01.2019. године.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Бијељини број 12 0 К 005475 18 К 2 од 16.8.2018. године, а која је потврђена пресудом Врховног суда Републике Српске број 12 0 К 005475 18 Кж 3 од 17.01.2019. године оглашен је кривим оптужени Д.Т., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 3 (три) мјесеца. Обавезан је да накнади трошкове кривичног поступка, о чему ће првостепени суд, одлучити посебним рјешењем.

Против цитиране пресуде Врховног суда Републике Српске захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) је благовремено поднијела бранилац осуђеног М.Д. из Т., због повреде Кривичног закона и повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), с приједлогом да се Захтјев уважи и правоснажна пресуда преиначи ослобађањем Д.Т. од оптужби, или у цјелости укину првостепена и другостепена пресуда и предмет врати на поновно одлучивање, односно укине другостепена пресуда и предмет врати том суду на поновно суђење.

У одговору на Захтјев републички јавни тужилац Бранко Митровић је оспорио основаност Захтјева и предложио да се исти у смислу одредби члана 355. ЗКП РС одбије као неоснован.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд се, примјеном одредби члана 354. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), ограничио на испитивање само оних повреда закона на које се позвао подносилац Захтјева, те је одлучено као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. овог члана. Ограничењима из става 2. цитиране законске одредбе искључена је могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба као редовни правни лијек на првостепену пресуду, те ако наведене повреде материјалног и процесног закона нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку). Ограничењима из става 3. исте законске одредбе искључена је могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

У конкретном случају, Захтјевом се правоснажна пресуда побија по оба наведена законска основа предвиђена одредбом члан 350. став 1. ЗКП РС.

У уводу Захтјева нити у његовом образложењу није прецизиран одређени облик повреде Кривичног закона предвиђен у одредби члана 312. ЗКП РС, али се разлозима у образложењу сугерише повреда предвиђена под тачком а) цитиране законске одредбе (која се манифестује у томе да дјело за које се оптужени гони није кривично дјело) кроз тврдњу да у чињеничном опису дјела у измјењеној оптужници (а слиједом тога и у изреци побијане пресуде) није описано тешко кршење међународног хуманитарног права, нити су наведене последице које су наводно наступиле. Услјед наведених недостатака такав чињенични опис не садржи битан елемент кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ. У истом облику (којим се оспорава постојање кривичног дјела за које је осуђени оглашен кривим побијаном пресудом) приговор повреде Кривичног закона је био изнесен и у жалби браниоца оптуженог на првостепену пресуду.

На наведеним аргументима Захтјева не може се заснивати тврдња о повреди Кривичног закона у наведеном облику, јер супротно тврдњи Захтјева овај суд налази да чињенични опис дјела у диспозитиву измјењене оптужнице и изреци побијане пресуде садржи све битне елементе кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ укључујући и оне елементе, које према тврдњи Захтјева та пресуда не садржи (облик кршења међународног хуманитарног права и последице тог кршења).

Наиме, према чињеничном опису дјела у изреци побијане пресуде осуђени Д.Т. је за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, као припадник оружаних снага БиХ критичног догађаја заробљене цивиле српске националности

З.В. и малодобног М.Н. кроз временски период од седам дана (колико су држани у једној од кућа у селу М. на подручју општине С.) у више наврата појединачно изводио у другу просторију исте куће, испитивао их, пријетио да ће их заклати и да неће изаћи живи псујући им четничку мајку, и физички их злостављао наређујући им да сједну на кревет а потом их шамарао, те ударао рукама и полицијском палицом по леђима, кичми, глави и врату. Ове радње осуђеног су у чињеничном субстрату измјењене оптужнице и изреци побијане пресуде експлицитно означене као кршење правила међународног хуманитарног права садржаних одредбама члана 3. став 1. тачка а) Четврте женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12. августа 1949. године, члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 2. тачка а) Допунског протокола уз наведену конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II), у виду нарушавања тјелесног интегритета, нечовјечног поступања и примјењивања мјера застрашивања према цивилним лицима.

У овако конципираном чињеничном опису дјела у диспозитиву оптужнице и изреци побијане пресуде су, по оцјени и овог суда, садржани сви битни елементи бића кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, па нема мјеста приговору Захтјева заснованом на тврдњи да је побијаном пресудом повријеђен Кривични закон на штету осуђеног када су његове, напријед описане радње, које је предузео критичног догађаја, правно квалификоване као предметно кривично дјело.

Када је у питању битна повреда одредаба кривичног поступка која се манифестује у повреди права на одбрану, Захтјев у образложењу истиче да је ова повреда учињена у првостепеном поступку повредом начела једнакости у поступању кроз одбијање доказних приједлога одбране и проширењем криминалне количине кроз измјену оптужнице, а и у жабеном поступку на начин што другостепени суд није одговорио на кључне жалбене приговоре у погледу чињеница које су од одлучног значаја.

На аргументима Захтјева изнесеним у његовом образложењу не може се заснивати тврдња да је побијана правоснажна пресуда донесена уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, која се манифестује у повреди права на одбрану осуђеног учињену у првостепеном и у жалбеном поступку.

Одредбама члана 278. став 2. ЗКП РС (на које одредбе се правилно позива побијана другостепена пресуда, образлажући неоснованост овог жалбеног приговора), суд има дискреционо овлаштење да одбије извођење понуђеног доказа када оцјени да је непотребан и закључи да чињенице које странке или бранилац желе да докажу немају значаја за предмет. Овакво законско ограничење права странака на извођење доказа је, према правном схватању израженом у пресудама Европског суда за људска права, конзистентно са одредбама члана 6. став 3. тачка д) Европске конвенције, међутим да би примјена овог ограничења била у складу са цитираном одредбом Европске конвенције, суд је у обавези да у образложењу пресуде наведе разлоге због којих је одлучио да не прихвати поједине доказне приједлоге (*пресуда Видал против Белгије од 22. априла 1992. године*), а ова обавеза суда недвосмислено произлази и из одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС у погледу свих неприхваћених доказних приједлога странака.

Па када је првостепени суд одбио доказне приједлоге браниоца оптуженог за саслушање свједока О.С. и за провођење вјештачења по вјештаку медицинске струке, а потом у разлозима пресуде (на страни 7. пасус 2.) образложио из којих разлога није уважио те доказне приједлоге одбране, онда се на самој чињеници да ти доказни приједлози нису усвојени, као и на чињеници којом се доводи у питање валидност датог образложења за одбијање доказних приједлога, не може заснивати тврдња да је на тај начин повријеђено право на одбрану осуђеног, како се то сугерише Захтјевом браниоца осуђеног, јер је побијаном правоснажном пресудом поступљено у складу са цитираним законским одредбама и одредбама Европске конвенције, тако што су за одлуку о одбијању доказних приједлога одбране дати разлози у образложењу првостепене пресуде.

Истина, Захтјевом је оправдано подвргнут критици дио овог образложења првостепене пресуде којим се указује на предвидивост садржаја исказа предложеног свједока, јер такав приступ суда у односу на доказне приједлоге је апсолутно неприхватљив посматрано с аспекта права на одбрану, те издвојен из контекста цјелине образложења, не може се сматрати образложењем у смислу одредбе члана 278. став 2. ЗКП РС. Међутим, занемарујући апострофисани дио образложења, преостали дио образложења одлуке о одбијању доказног приједлога одбране за саслушање наведеног свједока, којим се указује на непотребност провођења овог доказа из разлога што измјењена оптужба не садржи име власника куће у којој су оштећени држани током догађаја (на коју околност је поднеском предложен овај доказ) задовољава стандард ваљаних разлога одлуке суда којом не прихвата поједине доказне приједлоге, у смислу диспозиције цитиране законске одредбе.

Нема мјеста ни тврдњи Захтјева да је повријеђено право на одбрану већ самим тим што за одбијене доказне приједлоге није дато образложење на главном претресу, јер одредба члана 304. став 7. ЗКП РС, а која кореспондира са праксом Европског суда у погледу тог питања, обавезује суд да у образложењу пресуде (дакле, не нужно и на главном претресу) образложи из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака.

Повреду права на одбрану учињену у жалбеном поступку Захтјев заснива на тврдњи да другостепени суд својом пресудом није образложио зашто сматра да је неоснован жалбени приговор којим је указано на повреду права на одбрану у форми одбијања напријед наведених доказних приједлога одбране, те на тврдњи да другостепени суд није одговорио на најзначајније жалбене приговоре којима је указано да је чињеничним измјенама оптужнице (које су од одлучног значаја за постојање предметног кривичног дјела) проширена у односу на потврђену оптужницу.

Право на образложење пресуде има суштински значај за остваривање права на жалбу и ово право без сумње улази у спектар права која одражавају правичност поступка и обезбјеђују равноправност странака у поступку. Међутим, према пракси Европског суда за људска права (у даљем тексту: Европски суд) и Уставног суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд), обавеза судова да образложе своје пресуде не може бити схваћена као обавеза да се у пресуди изнесу сви детаљи и дају одговори на све аргументе, а мјера у којој та

обавеза постоји зависи од природе одлуке (Европски суд, *Руиз Торија против Шпаније*, пресуда од 9. децембар 1994. године; Уставни суд, *У 62/01* од 5. априла 2002. године, *АП 352/04* од 23. марта 2005. године и *АП 2137/14* од 15.04.2015. године).

Када су у питању одлуке вишег суда, према пракси Европског суда и Уставног суда, довољно је да образложење одлуке садржи слагање са утврђењем нижестепеног суда, тако што ће виши суд у образложење своје одлуке инкорпорирати или упутити на разлоге из образложења нижестепеног суда, или на други начин указати да се слаже с њима (Европски суд, *Гарциа Руиз против Шпаније*, 1999-I; Уставни суд, *АП 2137/14* од 15.04.2015. године). Када се ради о одлуци вишег суда, суштински захтјев је да виши суд укаже на то да је размотрио питања истакнута у жалби која су била од суштинског значаја, да је у случају неслагања с одлуком нижестепеног суда, неслагања засновао на њеној процјени и да жалбу није одбио прије него што ју је претходно размотрио (Европски суд, *Хелле против Финске*, 1997-VIII; Уставни суд, *АП 2137/14* од 15.04.2015. године).

У конкретном случају, сви жалбени приговори браниоца осуђеног, укључујући и оне приговоре које Захтјев апострофира уз врло детаљну аргументацију на којима се заснива тврдња о битним повредама одредаба кривичног поступка у виду повреде права на одбрану у првостепеном поступку (одбијањем доказних приједлога одбране и проширењем криминалне количине кроз измјену оптужнице), повреде поступка у виду изостанка разлога у образложењу првостепене пресуде за одлучне чињенице, затим приговори чињеничног карактера посматрано с аспекта одлучних чињеница које структуришу кривично дјело на које се осуда по правоснажној пресуди односи, те с аспекта идентитета оптуженог као извршиоца тог дјела), су претходно интерпретирани у образложењу побијане другостепене пресуде а потом оцјењени, па након што је нашао да су ти приговори неосновани, другостепени суд је прихватио разлоге првостепене пресуде те их инкорпорирао у образложење своје пресуде.

Па како то представља прихватљив методолошки приступ образлагања одлука другостепених судова у смислу правних стандарда изражених у цитираним одлукама Европског суда и Уставног суда, те како из таквог образложења несумњиво произлази да је другостепени суд прије доношења одлуке о жалби размотрио све релевантне приговоре жалбе, онда нема мјеста тврдњи Захтјева о учињеној повреди права на одбрану у жалбеном поступку. При томе треба имати у виду да се повреда права на одбрану у наведеном облику не може заснивати на томе што се Захтјевом доводи у питање валидност датих разлога у образложењу пресуде за одбијање наведених жалбених приговора као неоснованих, када ти приговори нису получили жељени резултат.

Приговори Захтјева којима се доводи у питање правилност оцјене проведених доказа, а слиједом тога и правилност чињеничних закључака који су резултат такве оцјене су приговори чињеничног карактера, па како у смислу цитиране одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС овим ванредним правним лијеком није прописана могућност побијања правоснажне пресуде због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, то се ни повреде закона (Кривичног закона и одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС) које

су прописане као законски основ за овај правни лијек, не може градити на тези о мањкавој чињеничној основи пресуде.

Из изнијетих разлога, овај суд налази да поднесени Захтјев браниоца осуђеног није основан, јер повреде закона на које се позива подносилац Захтјева нису учињене, на што се и у одговору републичког јавног тужиоца на тај Захтјев правилно указује, ради чега је у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучено као у изреци, тако што је Захтјев, као неоснован, одбијен.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Весна Антонић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић